

Маңғыстау облысы білім басқармасының Бейнеу ауданы бойынша
білім бөлімінің «Манашы» бөбекжайы жедел басқару құқығындағы
мемлекеттік коммуналдық қазынаның кәсіпорны.

«Бекітемін»

Маңғыстау облысының білім
бөлімінің «Оқу әдістемелік
орталығы» коммуналдық
мемлекеттік мекемесінің
директоры
Ж. Давытбаева

2026 жыл

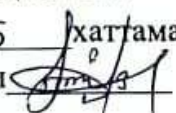
**Тақырыбы: «Театрланған бірлескен қойылым арқылы баланың тілін
дамыту» (авторлық бағдарлама)**

Маңғыстау облысы білім басқармасының Бейнеу ауданы бойынша білім
бөлімінің «Манашы» бөбекжайы жедел басқару құқығындағы мемлекеттік
коммуналдық қазынаның кәсіпорнының тәрбиеші Айсултанова Рахима
Дуйсенбековна

**Бейнеу ауданы
2026 жыл**

Автор: Маңғыстау облысы білім басқармасының Бейнеу ауданы бойынша білім бөлімнің «Манашы»бөбекжайы жедел басқару құқығындағы мемлекеттік комумуналдық қазынаның кәсіпорнының тәрбиешісі: Айсултанова Рахима Дуйсенбековна (авторлық бағдарлама - 39 бет)

Рецензент: Маңғыстау облысы білім басқармасының Бейнеу ауданы бойынша білім бөлімнің «Манашы» бөбекжайы жедел басқару құқығындағы мемлекеттік комумуналдық қазынаның кәсіпорнының директоры Корпелиева каракоз Исатаевна, педагог-сарапшы.

Мобб Бейнеу ауданы бойынша
білім бөлімнің «Оқу- әдістемелік орталығы» КММ
Әдістемелік кеңесімен ұсынылды
Сараптау комиссиясының шешімі
2026 жылғы «29» 05 хаттама III
Хатшы _____ колы

**Маңғыстау облысы білім басқармасының Бейнеу ауданы
бойынша білім бөлімнің «Манашы»бөбекжайы» жедел басқару
құқығындағы мемлекеттік комумуналдық қазынаның кәсіпорны.**

**Тақырыбы:«Театрланған бірлескен қойылым арқылы баланың тілін
дамыту»
Мектепке дейінгі ұйымға арналған үздік дамытушы бағдарлама**

Маңғыстау облысы білім басқармасының Бейнеу ауданы бойынша білім
бөлімнің «Манашы»бөбекжайы» жедел басқару құқығындағы мемлекеттік
комумуналдық қазынаның кәсіпорнының тәрбиешісі

Айсултанова Рахима Дуйсенбековна

**Бейнеу ауданы,
2026 жыл**

КІРІСПЕ

Мектеп жасына дейінгі кезең – баланың тұлғалық, тілдік және танымдық дамуының ең маңызды кезеңдерінің бірі болып табылады. Осы кезеңде баланың сөйлеу қабілеті қалыптасып, қоршаған орта туралы алғашқы түсініктері дамиды. Баланың сөздік қорының бай болуы, ойын еркін жеткізе алуы, байланыстырып сөйлеуі оның болашақтағы оқу жетістігінің негізін қалайды.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі балалар арасында сөздік қордың аздығы, өз ойын толық жеткізе алмау, байланыстырып сөйлеудің жеткіліксіздігі сияқты мәселелер жиі кездеседі. Мұндай қиындықтарды шешуде тиімді әдістердің бірі – ертегіні қолдану болып табылады.

Ертегі – халық ауыз әдебиетінің көне әрі тәрбиелік мәні зор жанры. Ертегілер арқылы бала жақсылық пен жамандықты ажыратуды, адамгершілік құндылықтарды түсінуді үйренеді. Сонымен қатар ертегі баланың қиялын дамытып, шығармашылық қабілетін арттырады, тіл байлығын молайтады. Ертегі тыңдау, оны әңгімелеу, сахналау барысында балалардың есте сақтау, ойлау, сөйлеу дағдылары дамиды.

«Ертегілер еліне саяхат» тақырыбындағы бұл кітапша мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытуға, шығармашылық қабілетін арттыруға және ұлттық құндылықтарды бойына сіңіруге бағытталған. Кітапшада қазақ халық ертегілері мен балаларға түсінікті, қызықты мазмұндағы шағын ертегілер, ойындар, тапсырмалар және сахналау элементтері қамтылған.

Аталған жұмыс барысында балалар ертегі кейіпкерлерімен танысып, олардың іс-әрекеттерін талдайды, өз ойларын еркін жеткізуге үйренеді. Рөлдік ойындар мен сахналау арқылы балалардың өзіне деген сенімділігі артып, ұжымда жұмыс істеу дағдылары қалыптасады.

Сонымен қатар, бұл кітапша тәрбиешілер мен ата-аналарға балалармен жұмыс барысында тиімді әдіс-тәсілдерді қолдануға көмектеседі. Жоспарланған жұмыстар жүйелі түрде жүргізілген жағдайда балалардың тілдік, танымдық және әлеуметтік дамуына оң әсер етеді.

Бекітемін»
Маңғыстау облысының білім
басқармасының
"Білім берудің оқу әдістемелік орталығы"
коммуналдық мемлекеттік мекемесінің
директор К.Давлетбаева _____
«_____» _____ 2026 жыл

Дайындаған: Маңғыстау облысының білім басқармасының Бейнеу ауданы
бойынша білім бөлімінің «Манашы» бөбекжайы» жедел басқару
құқығындағы мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорын тәрбиеші
Айсултанова Рахима Дуйсенбековна (авторлық бағдарлама -28 бет)

Пікір білдіргендер.

Ұсынылды:
Сараптау комиссиясының шешімі
Хаттама №

Ортаңғы топтарға жоба

Тақырыптың өзектілігі Қазіргі білім беру жүйесінде мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамыту – өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Баланың еркін сөйлеуі, ойын толық жеткізе алуы, сөздік қорының бай болуы оның жан-жақты дамуының негізгі көрсеткіштерінің бірі саналады. Алайда қазіргі таңда көптеген балалардың байланыстырып сөйлеу дағдыларының жеткіліксіздігі, сөздік қорының аздығы байқалып отыр.

Осы мәселені шешудің тиімді жолдарының бірі – ертегіні оқу-тәрбие үдерісінде кеңінен қолдану. Ертегі – баланың жас ерекшелігіне сай, түсінікті әрі қызықты жанр. Ертегі арқылы бала қоршаған ортаны танып, кейіпкерлердің іс-әрекетін саралайды, жақсы мен жаманды ажыратуды үйренеді.

Ертегілер баланың тілін дамытып қана қоймай, оның қиялын, ойлау қабілетін, есте сақтауын және шығармашылық белсенділігін арттырады. Сонымен қатар ертегіні тыңдау, мазмұнын айту, сахналау барысында балалардың коммуникативтік дағдылары қалыптасады.

«Ертегілер еліне саяхат» тақырыбы балалардың қызығушылығын арттыра отырып, оларды белсенді әрекетке тартуға мүмкіндік береді. Бұл тақырып аясында балалар ертегі кейіпкерлерімен танысып, рөлдік ойындар арқылы өз ойын еркін жеткізуге, топпен жұмыс істеуге үйренеді.

Сондықтан ертегіні жүйелі түрде қолдану – мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың тілін дамыту мен тұлғалық қасиеттерін қалыптастырудың тиімді жолдарының бірі болып табылады.

Жобаның маңыздылығы

Жоба мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытуда, олардың қиялын, шығармашылық қабілетін арттыруда маңызды рөл атқарады. Ертегі арқылы бала қоршаған ортаны танып, адамгершілік қасиеттерді бойына сіңіреді.

Бұл жоба барысында балалар:

- ертегі мазмұнын түсінеді
- кейіпкерлерді ажыратады
- өз ойын еркін жеткізуге үйренеді
- сахналау арқылы шығармашылық қабілеттерін дамытады

Сонымен қатар, жоба балалардың қызығушылығын арттырып, оқу іс-әрекетіне белсенді қатысуына мүмкіндік береді. Ертегіні ойын, сахналау, сурет салу арқылы меңгеру – баланың жан-жақты дамуына оң әсер етеді.

Жобаның мақсаты

Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамыту, сөздік қорын байыту, байланыстырып сөйлеу дағдыларын қалыптастыру және ертегі арқылы шығармашылық қабілеттерін жетілдіру.

Жобаның міндеттері

Балаларды ертегі жанрымен таныстыру

Қазақ халық ертегілеріне қызығушылық қалыптастыру

Сөздік қорын молайту

Байланыстырып сөйлеу дағдыларын дамыту

Кейіпкерлердің іс-әрекетін түсінуге үйрету

Жақсылық пен жамандықты ажырата білуге тәрбиелеу

Сахналау арқылы өз ойын еркін жеткізуге дағдыландыру

Қиялын, шығармашылық қабілетін дамыту

Жобаның түрі

Түрі: танымдық-шығармашылық жоба

Ұзақтығы: ұзақ мерзімді (9 ай)

Қатысушылар: тәрбиеші, балалар, ата-аналар

Бағыты: тіл дамыту, шығармашылық, әлеуметтік орта

Әдістемелік материалдар

Қазақ халық ертегілер жинағы

Авторлық ертегілер

Суретті кітаптар

Дидактикалық материалдар

Балалардың шығармашылық жұмыстары

Сахналық қойылымдар

Жобаның болжамды нәтижесі:

Балалардың ертегіге деген қызығушылығы артады, қиялы мен шығармашылық қабілеті дамиды.

Балалардың сөйлеу мәдениеті, сөздік қоры байиды, байланыстырып сөйлеу дағдылары қалыптасады.

Балалар ертегілер арқылы адамгершілік қасиеттерді (мейірімділік, достық, адалдық) бойына сіңіреді.

Ата-аналардың балалар тәрбиесіне белсенді қатысуы артады.

Балабақша мен отбасы арасындағы ынтымақтастық нығаяды.

Балалар театрлық қойылымдарға, рөлдік ойындарға белсене қатысады.

Балалардың танымдық қабілеті, есте сақтау, зейіні дамиды.

Ұлттық құндылықтарға деген қызығушылық қалыптасады.

Жоба нәтижесінде тәрбиелік және білім беру үдерісі тиімді ұйымдастырылады.

Іске асыру кезеңі:

Балалармен тақырып бойынша әңгіме, түсіндіру жұмыстарын жүргізу

Ертегілер оқу және талдау

Рөлдік ойындар, театрландырылған қойылымдар ұйымдастыру

Шығармашылық жұмыстар (сурет салу, жапсыру, мүсіндеу)

Ата-аналармен бірлескен іс-шаралар өткізу

Қуыршақ театры, көріністер көрсету

Негізгі кезең:

Балаларға тақырып бойынша ертегілерді оқу және мазмұнын талдау

Ертегі кейіпкерлерімен танысу, оларды сипаттау

Рөлдік және сюжеттік ойындарды ұйымдастыру

Театрландырылған қойылымдар қою (қуыршақ театры, сахналық көрініс)

Шығармашылық жұмыстар орындау (сурет салу, жапсыру, мүсіндеу)

Тіл дамыту жұмыстарын жүргізу (әңгімелеу, сұрақ-жауап, диалог)

Ұлттық және адамгершілік құндылықтарды қалыптастыру

Ата-аналармен бірлескен іс-шаралар өткізу

Балалардың белсенділігін арттыруға бағытталған түрлі ойындар ұйымдастыру

Жұмыс жоспары (айлар бойынша)

Ай	Кезең	Іс-әрекет мазмұны	Жауаптылар	Нәтиже
Қыркүйек	Дайындық	Жобаның тақырыбын таңдау, жоспар құру, ата-аналармен таныстыру	Тәрбиеші	Жобаға дайындық жүргізіледі
Қазан	Негізгі	Театр туралы түсінік беру, ертегілер оқу	Тәрбиеші	Балалардың қызығушылығы артады
Қараша	Негізгі	Ертегі кейіпкерлерімен танысу, әңгімелеу	Тәрбиеші, балалар	Сөздік қоры дамиды
Желтоқсан	Негізгі	Рөлдік ойындар, шағын сахналық көріністер	Балалар	Қиял, сөйлеу қабілеті дамиды
Қаңтар	Негізгі	Қуыршақ театры дайындау және көрсету	Балалар, ата-ана	Шығармашылық белсенділік артады
Ақпан	Негізгі	Сурет салу, жапсыру, мүсіндеу (ертегі бойынша)	Балалар	Шығармашылық дағдылар қалыптасады
Наурыз	Негізгі	Ата-аналармен бірлескен театр қойылымы	Тәрбиеші, ата-ана	Ынтымақтастық нығаяды
Сәуір	Қорытынды	Ашық көрсетілім, қойылым	Барлығы	Жоба нәтижесі көрсетіледі
Мамыр	Бағалау	Балалардың жетістігін талдау, қорытынды жасау	Тәрбиеші	Жоба тиімділігі бағаланады

Жобаның тақырыбын таңдау, жоспар құру, ата-аналармен таныстыру

Жобаның тақырыбы балалардың жас ерекшелігіне, қызығушылығына және тәрбиелік маңыздылығына негізделіп таңдалды.

Мектепке дейінгі жастағы балалар үшін театрландырылған ойындар мен ертегілер – тіл дамытуда ең тиімді құралдардың бірі.

Таңдалған тақырып:

«Театрланған бірлескен қойылым арқылы баланың тілін дамыту»

Тақырыпты таңдаудың негіздемесі:

Балалардың сөйлеу тілін дамыту қажеттілігі

Ертегіге, кейіпкерлерге қызығушылығы

Театр арқылы эмоция мен қиялды дамыту мүмкіндігі

Ата-анамен бірлескен әрекетті ұйымдастырудың тиімділігі

Жоспар құру

Жоба жүйелі түрде 3 кезең бойынша жүзеге асырылады:

1. Дайындық кезеңі

Жоба мақсаты мен міндеттерін анықтау

Ертегілерді таңдау («Бауырсақ», «Шалқан», «Үйшік»)

Көрнекіліктер мен материалдарды дайындау

Театр бұрышын ұйымдастыру

Ата-аналарға жоба туралы алдын ала ақпарат беру

2. Негізгі кезең

Ертегілерді оқу, мазмұнын түсіндіру

Кейіпкерлерді талдау

Рөлдерді бөліп беру

Дыбыстық, тілдік жаттығулар жүргізу

Сахналау элементтерін үйрету

Театрландырылған ойындар өткізу

Ата-аналармен бірлескен дайындық:

3. Қорытынды кезең

Театрланған қойылымды көрсету

Балалардың тілдік жетістіктерін бағалау

Қолөнер және сурет көрмесін ұйымдастыру

Ата-аналармен кері байланыс жүргізу

Ата-аналармен таныстыру

Ата-аналармен жұмыс – жобаның маңызды бөлігі. Жоба басталар алдында ата-аналарға толық ақпарат беріледі.

Таныстыру формалары:

Ата-аналар жиналысы

Ақпараттық бұрыш (стенд)

Чат (WhatsApp) арқылы хабарлау

Жеке кеңес беру

Ата-аналарға ұсынылатын ақпарат:

Жобаның тақырыбы мен мақсаты

Балаларға тигізетін пайдасы

Жобаның кезеңдері

Ата-ананың қатысу түрлері

Ата-аналарға үндеу (дайын мәтін):

Құрметті ата-аналар!

Біздің топта «Театрланған бірлескен қойылым арқылы баланың тілін дамыту» атты жоба басталады.

Жобаның мақсаты – балалардың сөйлеу тілін дамыту, сөздік қорын арттыру және шығармашылық қабілетін жетілдіру.

Сіздерді жобаға белсенді қатысуға шақырамыз:

Баламен бірге ертегі оқу

Кейіпкерлердің костюмін дайындау

Қойылымдарға қатысу

Бірлескен жұмысымыз балалардың жан-жақты дамуына үлкен үлес қосады!

Театр туралы түсінік

Театр – бұл өмірдегі оқиғаларды, ертегілер мен шығармаларды сахнада актерлер арқылы көрерменге көрсететін өнер түрі. Театрда адамдар әртүрлі рөлдерді ойнап, кейіпкерлердің мінез-құлқын, іс-әрекетін, сезімдерін бейнелейді.

Театрда:

актерлер – рөлдерді орындайды

сахна – қойылым өтетін орын

көрермендер – қойылымды тамашалайды

режиссер – қойылымды ұйымдастырады

Театрдың негізгі ерекшеліктері:

Көрініс тірі түрде орындалады

Оқиға сахнада көрсетіледі

Сөз, қимыл, мимика арқылы жеткізіледі

Көрермен мен актер арасында байланыс болады

Балаларға арналған театр:

Балалар театрында ертегілер, қызықты оқиғалар сахналанады. Балалар рөлге еніп ойнау арқылы:

сөйлеу қабілетін дамытады

қиялын, шығармашылығын жетілдіреді

достық, мейірімділік сияқты қасиеттерді үйренеді

Қорытынды:

Театр – тек ойын-сауық емес, сонымен қатар балалардың дамуына ықпал ететін маңызды тәрбие құралы.

Ертегі кейіпкерлерімен танысу және әңгімелесу

Мақсаты:

Балаларды ертегі кейіпкерлерімен таныстыру

Сөздік қорын байыту

Сөйлеу мәдениетін дамыту

ЕРТЕГІ КЕЙІПКЕРЛЕРІМЕН ОЙЫНДАР ЖИНАҒЫ

Мақсаты:

Ертегі кейіпкерлерін танып-білу

Сөздік қорын дамыту

Қиял мен шығармашылықты арттыру

Рөлдік ойын арқылы сөйлеуді дамыту

1. «КІМ БҰЛ?» ОЙЫНЫ

Шарты:

Тәрбиеші кейіпкерді сипаттайды, балалар табады

Мысалы:

– Айлакер, қызыл, орманда жүреді

Балалар: Түлкі

2. «КІМ ҚАНДАЙ?» ОЙЫНЫ

Шарты:

Кейіпкердің қасиетін айту

Тәрбиеші:

– Қасқыр қандай?

Балалар:

– Ашулы, қорқынышты

3. «ДАУЫСЫН ТАП» ОЙЫНЫ

Шарты:

Кейіпкердің дауысын салу

Қасқыр → у-у-у

Мысық → мияу

Тауық → қыт-қыт

4. «РӨЛГЕ КІР» ОЙЫНЫ

Шарты:

Балалар кейіпкер болып сөйлейді

Мысалы:

Мен түлкімін. Мен айлакермін.
Мен қоянмын. Мен секіремін.

5. «ҚИМЫЛМЕН КӨРСЕТ» ОЙЫНЫ

Шарты:

Кейіпкерді қимылмен көрсету

Қоян → секіру

Аю → ауыр жүру

Түлкі → ақырын жүру

6. «ЕРТЕГІНІ ЖАЛҒАСТЫР» ОЙЫНЫ

Шарты:

Тәрбиеші бастайды, балалар жалғастырады

Тәрбиеші:

— Бауырсақ орманда келе жатты...

Бала:

— Қоян кездесті

7. «ДҰРЫС ПА, БҰРЫС ПА?» ОЙЫНЫ

Шарты:

Тәрбиеші айтады, балалар тексереді

— Түлкі – мейірімді
Жоқ!

– Қоян – қорқақ
Иә!

8. «ЖҰПТЫ ТАП» ОЙЫНЫ

Шарты:

Кейіпкер мен затты сәйкестендіру

Қызыл телпек → себет

Қасқыр → орман

Торай → үй

9. «КІМ ТЕЗ?» ОЙЫНЫ

Шарты:

Кейіпкерді тез атау

Тәрбиеші:

– Орманда тұрады

Балалар:

– Қасқыр!

10. «ӨЗ ЕРТЕГІҢДІ ҚҰРА»

Шарты:

Балалар өз ертегісін ойлап табады

Мысалы:

Бір күні қоян мен түлкі дос болды...

ҚОСЫМША СЕРГІТУ ОЙЫНЫ

Қоян болып секірейік

Аю болып жүрейік

Түлкі болып күлейік

«Тап кім?» ойыны

Тәрбиеші жұмбақ жасырады

Бала жауап береді

Кейіпкерді көрсетеді

Рөлдік ойын

Бала кейіпкерді таңдайды

Сол кейіпкер болып сөйлейді

КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕ:

Балалар ертегіні жақсы меңгереді

Сөйлеу белсенділігі артады

Сөздік қоры дамиды

Қиялы қалыптасады

Ертегі кейіпкерлерімен танысу (жаңашыл стиль)

Бүгінгі күні ертегі кейіпкерлерімен танысу **ойын, цифрлық және шығармашылық әдістер арқылы** жүзеге асырылады. Бұл балаларға ертегіні қызықты әрі жеңіл қабылдауға көмектеседі.

Қолданылатын заманауи тәсілдер:

1. Интерактивті әдіс

Балалар кейіпкерлердің суреттерін таңдап, сипаттайды

«Кім бұл?» ойыны арқылы кейіпкерді табады

Сұрақ-жауап, әңгіме құрастыру

2. Цифрлық технологиялар

- Интерактивті тақта арқылы ертегі көрсету
- Мультфильмдер мен аудио ертегілер тыңдау
- Слайдтар арқылы кейіпкерлерді таныстыру

3. Ойын әдісі

- Рөлдік ойындар («Мен – ертегі кейіпкерімін»)
- Дидактикалық ойындар («Кім қай ертегіде?»)
- Қимылды ойындар арқылы кейіпкерлерді бейнелеу

4. Шығармашылық жұмыс

- Кейіпкердің суретін салу
- Қағаздан, ермексаздан кейіпкер жасау
- Қолдан қуыршақтар жасау

5. Театрландырылған әрекет

- Қуыршақ театры
- Саусақ театры
- Сахналық қойылымдар

Жаңашыл әдістің тиімділігі:

- Баланың қызығушылығы артады
- Белсенділік, шығармашылық дамиды
- Ақпаратты тез қабылдайды
- Тілдік дағдылары жетіледі
- Қиялы мен ойлау қабілеті дамиды

Қорытынды:

Жаңашыл тәсілдер арқылы ертегі кейіпкерлерімен танысу – балалардың жан-жақты дамуына әсер ететін, заманауи әрі тиімді оқыту жолы.

Рөлдік ойындар, шағын сахналық көріністер

1. «Дүкен» ойыны

Сатушы: Сәлеметсіз бе! Қандай зат алғыңыз келеді?

Сатып алушы: Сәлеметсіз бе! Маған алма керек.

Сатушы: Жақсы, қанша алғыңыз келеді?

Сатып алушы: 2 алма аламын.

Сатушы: Міне, алыңыз.

Сатып алушы: Рақмет!

2. «Дәрігер» ойыны

Дәрігер: Сәлеметсіз бе! Қай жеріңіз ауырады?

Науқас: Менің басым ауырады.

Дәрігер: Қазір тексерейін. Дем алыңыз.

Науқас: Жақсы.

Дәрігер: Көп демалып, дәрі ішіңіз.

Науқас: Рақмет, дәрігер!

3. «Отбасы» ойыны

Ана: Балам, қалайсың?

Бала: Жақсымын, анашым.

Ана: Сабаққа дайынсың ба?

Бала: Иә, дайынмын.

Әке: Жарайсың, еңбекқор бол!

4. «Қонақ күту» ойыны

Қонақ: Сәлеметсіздер ме!

Үй иесі: Сәлеметсіз бе! Төрлетіңіз!

Қонақ: Рақмет, өте жылы қарсы алдыңыздар.

Үй иесі: Дастарханнан дәм татыңыз.

Қонақ: Өте дәмді екен! Рақмет!

5. «Жол ережесі» ойыны

Жүргізуші: Мен жолда жүріп барамын.

Полиция: Тоқтаңыз! Бағдаршамға қарадыңыз ба?

Жүргізуші: Иә, жасыл жанды.

Полиция: Жарайды, жүре беріңіз.

Жүргізуші: Рақмет!

«ДОС БОЛАЙЫҚ» сахналық қойылым (толық нұсқа)

Кейіпкерлер:

Бала 1 (Аян)

Бала 2 (Айша)

Бала 3 (Нұрлан)

Жүргізуші (тәрбиеші)

Сахна 1: Алаңда кездесу

Жүргізуші:

Балалар, бүгін біз достық туралы әңгіме тыңдаймыз. Қазір кейіпкерлерді қарсы алайық!

Аян:

Сәлем, достар! Мен Аянмын. Мен ойын ойнағанды жақсы көремін.

Айша:

Сәлем! Мен Айшамын. Менің де достарым көп.

Нұрлан:

Сәлем! Мен Нұрланмын. Достармен бірге ойнаған ұнайды.

Сахна 2: Дос табу

Аян:

Айша, сен менімен ойнайсың ба?

Айша:

Иә, әрине! Қандай ойын ойнаймыз?

Аян:

Доп ойнайық!

Нұрлан:

Мен де қосылайыншы!

Айша:

Жақсы, бәріміз бірге ойнаймыз!

Сахна 3: Келіспеушілік

(Балалар ойнап жүріп, допқа таласады)

Аян:

Доп менікі!

Нұрлан:

Жоқ, мен ойнадым!

Айша:

Тоқтаңдар! Біз достармыз ғой. Бірге ойнайық!

Аян:

Иә, дұрыс айтасың. Кезекпен ойнайық.

Нұрлан:

Жақсы, мен келісемін.

Сахна 4: Татуласу

Айша:

Достар, ренжімейік. Бірге ойнау қызық қой!

Аян:

Кешір, Нұрлан. Мен ренжіткім келмеді.

Нұрлан:

Мен де кешірім сұраймын.

Сахна 5: Қорытынды

Жүргізуші:

Балалар, достық деген не?

Айша:

Достық – бір-бірін сыйлау.

Аян:

Достық – бірге ойнау.

Нұрлан:

Достық – бір-біріне көмектесу.

Жүргізуші:

Жарайсындар! Достық – ең үлкен құндылық!

Барлығы бірге:

Біз – тату доспыз!

«ҚЫЗЫЛ ТЕЛПЕК» сахналық диалог (толық нұсқа)

Кейіпкерлер:

- Қызыл телпек
- Ана
- Әже
- Қасқыр

Сахна 1: Анамен қоштасу

Ана:

Қызым, әжеңе барып кел. Жолда абай бол!

Қызыл телпек:

Жақсы, анашым! Әжемнің үйіне барамын.

Сахна 2: Жолда

Қасқыр:

Сәлем, қыз! Қайда барасың?

Қызыл телпек:

Мен әжеме бара жатырмын.

Қасқыр:

Гүлдер теріп, әдемі болсын

Сахна 3: Қасқырдың айналасы

Қасқыр:

Мен тез барып келейін!

(Қасқыр әжеге бірінші жетеді)

Қасқыр:

Әже, есікті ашыңыз!

Сахна 4: Әже үйі

Қасқыр:

Мен әже болдым!

Қызыл телпек:

Әже, неге құлағыңыз үлкен?

Қасқыр:

Сені жақсы есту үшін!

Сахна 5: Құтқару

(Аңшы келеді)

Аңшы:

Токта! Бұл дұрыс емес!

(Қасқырды қуып жібереді)

Аңшы:

Қызыл телпек, сен амансың ба?

Қызыл телпек:

Иә, рахмет!

Қорытынды

Жүргізуші:

Балалар, не үйрендік?

Балалар:

Жолда абай болу керек

Бейтаныс адамдарға сенбеу керек

Үлкендерді тыңдау керек

Қорытынды сөз:

Бұл қойылымдар балаларға:

сөйлеу мәдениетін

рөлдік ойлау қабілетін

достық пен адамгершілікті
үйретеді.

«БАУЫРСАҚ» ҚУЫРШАҚ ТЕАТРЫ (ТОЛЫҚ НҮСҚА)**Кейіпкерлер:**

Жүргізуші (ертегіші)

Әже

Ата

Бауырсақ

Қоян

Қасқыр

Аю

Түлкі

Сахна безендіру:

Бір жағы – үй (әже мен ата),

Екінші жағы – орман (ағаштар, гүлдер),

Қуыршақ сахнасы (перде),

Жай музыка (фон ретінде).

1-БӨЛІМ: БАСЫ

Жүргізуші:

Ерте, ерте, ертеде бір атай мен әжей өмір сүріпті.

(Ата мен әже сахнада)

Ата:

Әже, нан пісірейікші.

Әже:

Жақсы, атай. Қазір бауырсақ пісірейін.

(Әже “бауырсақ” жасап, терезеге қояды)

2-БӨЛІМ: БАУЫРСАҚТЫҢ ҚАШУЫ

Бауырсақ (домалап):

Мен бауырсақпын, бауырсақ!

Мен домалап кетемін!

(Үйден шығып, орманға кетеді)

3-БӨЛІМ: ҚОЯНМЕН КЕЗДЕСУ

Қоян:

Бауырсақ, бауырсақ! Тоқта!

Бауырсақ:

Жоқ, қоян, мен сенен қашамын!

Қоян:

Жарайды, мен сені жей алмаймын. Бірақ ән айтшы!

Бауырсақ (ән айтады):

Мен бауырсақпын, бауырсақ,

Домалаймын, домалаймын!

(Бауырсақ қашып кетеді)

4-БӨЛІМ: ҚАСҚЫРМЕН КЕЗДЕСУ

Қасқыр:

Бауырсақ, тоқта!

Бауырсақ:

Мен сенімен сөйлесемін!

Қасқыр:

Мен сені жеймін!

Бауырсақ:

Жоқ, мен саған ән айтамын!

(Ән айтады)

Қасқыр:

Жақсы екен! Кет, мен сені жей алмаймын.

5-БӨЛІМ: АЮМЕН КЕЗДЕСУ

Аю:

Бауырсақ, мен сені жеймін!

Бауырсақ:

Жоқ, тыңдаңыз! Мен сізге ән айтамын!

(Ән айтады)

Аю:

Жарайды, кете бер.

6-БӨЛІМ: ТҮЛКІМЕН КЕЗДЕСУ

Түлкі (айлакер):

Бауырсақ, қандай әдемі ән! Жақынырақ келші!

Бауырсақ:

Рақмет! Мен ән айтамын!

Түлкі:

Мен жақсы ести алмай тұрмын. Жақынырақ келші...

(Бауырсақ жақындайды)

Түлкі (жылдам):

Жақын келдің бе? Енді мен сені жеймін!

(Бауырсақты жейді)

7-БӨЛІМ: ҚОРЫТЫНДЫ

Жүргізуші:

Міне, балалар, Бауырсақ неге сенім артпады?

Балалар:

- Бейтанысқа сенуге болмайды
- Абай болу керек

Жүргізуші:

Дұрыс айтасыңдар!

Ертегіден сабақ алайық!

«ЖЕТІ ЛАҚ» ҚУЫРШАҚ ТЕАТРЫ (ТОЛЫҚ НҰСҚА)

Кейіпкерлер:

Жүргізуші

Ешкі ана

7 лақ

Қасқыр

Сахна безендіру:

Бір бөлігі – үй (лақтардың үйі)

Екінші бөлігі – орман

Қуыршақ пердесі

Музыка (жұмсақ фон)

1-БӨЛІМ: БАСТАЛУЫ

Жүргізуші:

Ерте, ерте, ертеде бір ешкі ана мен оның жеті лағы болыпты.

(Ешкі ана мен 7 лақ сахнада)

Ешкі ана:

Мен орманға кетемін, балалар. Есікті ешкімге ашпаңдар!

Лақтар (бәрі бірге):

Жақсы, анашым! Біз есікті ашпаймыз!

2-БӨЛІМ: ҚАСҚЫР КЕЛЕДІ

(Қасқыр келеді)

Қасқыр (қатал дауыспен):

Лақтар, есікті ашыңдар! Мен сендердің аналарыңмын!

Лақ 1:

Жоқ, сен біздің анамыз емессің! Даусың қатал!

Қасқыр (даусын өзгертіп):

Лақтар, есікті ашыңдар! Мен сендердің аналарыңмын!

Лақ 2:

Жоқ, сенің даусың басқаша!

3-БӨЛІМ: АЙЛА ЖАСАУ

Қасқыр:

Енді не істеймін?

(Қасқыр ұстасын ағартады)

Қасқыр (ақырын):

Мен даусымды өзгертемін.

(Су ішіп, даусы жұмсарады)

Қасқыр (жұмсақ дауыспен):

Лақтар, есікті ашыңдар! Мен сендердің аналарыңмын!

Лақ 3:

Бұл біздің анамыз! Есікті ашайық па?

Лақ 4:

Жоқ, анамның аяғы ақ!

4-БӨЛІМ: ҚАСҚЫРДЫҢ АЛДАУЫ

Қасқыр:

Аяғымды бояймын!

(Аяғын ақтап бояйды)

Қасқыр:

Лақтар, есікті ашыңдар!

Лақ 5:

Жарайды, бұл біздің анамыз!

(Лақтар есікті ашады)

5-БӨЛІМ: ҚАСҚЫР ЛАҚТАРДЫ ЖЕЙДІ

Қасқыр:

А-а-а! (лақтарды жейді)

Лақ 6 (тығылып):

Мен тығылып қалдым!

(Лақтың бірі пешке немесе сағат ішіне тығылады)

6-БӨЛІМ: ЕШКІ АНАНЫҢ ОРАЛУЫ

Ешкі ана:

Лақтарым, мен келдім!

Лақ 6 (шығып):

Анашым! Қасқыр келіп, бәрін жеп кетті!

Ешкі ана (жылайды):

Ой, балаларым...

7-БӨЛІМ: ҚАСҚЫРДЫҢ ЖАЗАСЫ

Ешкі ана:

Қасқыр қайда?!

Қасқыр:

Мен мұндамын!

(Іші қозғала бастайды)

Ешкі ана:

Лақтарым, шығарыңдар!

(Лақтар шығады)

«ТҮЛКІ МЕН ҚАСҚЫР» ҚУЫРШАҚ ТЕАТРЫ (ТОЛЫҚ НҰСҚА)

Кейіпкерлер:

Жүргізуші

Қасқыр

Түлкі

Сахна безендіру:

Орман

Өзен (көрнекі элемент ретінде)

Мұз (қыс мезгілі болса)

Музыка (жұмсақ, табиғат дыбыстары)

1-БӨЛІМ: БАСТАЛУЫ

Жүргізуші:

Ерте, ерте, ертеде орманда түлкі мен қасқыр өмір сүріпті.

2-БӨЛІМ: ТҮЛКІНІҢ АЙЛАСЫ

(Түлкі су жағасында отырады)

Түлкі:

Мен өте ақылды түлкімін! Балық аулау керек.

(Түлкі құйрығын суға салады)

3-БӨЛІМ: ҚАСҚЫРДЫҢ КЕЛУІ

Қасқыр:

Сәлем, түлкі! Не істеп отырсың?

Түлкі:

Балық аулап отырмын.

Қасқыр:

Маған да үйретші!

Түлкі (қуанып):

Жақсы! Бірақ шыдамды болу керек.

4-БӨЛІМ: ҚАСҚЫР АЛДАНАДЫ

Қасқыр:

Мен де құйрығымды суға саламын!

(Қасқыр суға құйрығын салады)

Түлкі:

Енді күте тұр...

(Қасқыр тоңады)

Қасқыр:

Ой, тоңдым!

Түлкі:

Тағы аз күте тұр!

5-БӨЛІМ: ҚАСҚЫРДЫҢ ҚИЫНДЫҒЫ

Қасқыр:

Мен енді шыдай алмаймын!

(Құйрығы қатып қалады)

Қасқыр:

Ой! Құйрығым!

Түлкі:

Сабыр керек еді!

6-БӨЛІМ: ТҮЛКІНІҢ АЙЛАСЫ

Түлкі (қулықпен):

Мен саған көмектесейін.

(Қасқырды алдап кетеді)

Түлкі:

Мына жақта жылы су бар!

(Қасқыр соңынан еріп, құтыла алмайды)

7-БӨЛІМ: ҚОРЫТЫНДЫ

Жүргізуші:

Балалар, не үйрендік?

Балалар:

Ақылды болу керек

Абай болу керек

Қулыққа ермеу керек

ҚОРЫТЫНДЫ ӘН:

Ақылды бол, балақай,
Қулыққа сенбе, алақай.
Сабыр сақта, дос болайық,
Жақсылықты таңдайық!

Қуыршақ театрын дайындау және көрсету ата-аналарға

Мақсаты

Ата-аналарды қуыршақ театрын дайындау және көрсету әдістерімен таныстыру, баланың шығармашылық және тілдік қабілеттерін дамытуда театрландырылған әрекеттің маңызын түсіндіру.

Міндеттері

ата-аналарға қуыршақ театрының тәрбиелік мәнін түсіндіру;
үй жағдайында қарапайым театр түрлерін жасау жолдарын үйрету;
балалардың тіл байлығын, қиялын, есте сақтау қабілетін дамыту;
ертегі кейіпкерлері арқылы мейірімділікке, достыққа тәрбиелеу;
ата-ана мен бала арасындағы қарым-қатынасты нығайту.

Қуыршақ театрының түрлері

1. Саусақ театры

Саусаққа киілетін шағын кейіпкерлер арқылы көрсетіледі.

2. Қолғап театры

Қолға киілетін қуыршақтармен қойылым ұйымдастырылады.

3. Үстел үсті театры

Үстел бетінде қозғалатын кейіпкерлер арқылы көрсетіледі.

4. Көлеңке театры

Жарық пен көлеңке арқылы бейнеленеді.

5. Таяқша театры

Таяқшаға бекітілген кейіпкерлер қолданылады.

Қажетті құрал-жабдықтар

түрлі-түсті қағаз;

мата қиындылары;

желім, қайшы;

фломастер, бояулар;

қолғап, шұлық;

картон;

ағаш таяқшалар;

декорация жасауға арналған материалдар.

Қуыршақ театрын дайындау кезендері

1-кезең. Ертегіні таңдау

Балалардың жас ерекшелігіне сай қысқа әрі тәрбиелік мәні бар ертегі таңдалады.

Мысалы:

«Бауырсақ»

«Шалқан»

«Мақта қыз бен мысық»

«Үйшік»

2-кезең. Кейіпкерлерді дайындау

Ата-аналар балаларымен бірге ертегі кейіпкерлерін жасайды.

Мысалы:

қағаздан қию;

шұлықтан қуыршақ жасау;

саусақ театрына арналған бейнелер дайындау.

3-кезең. Декорация әзірлеу

Орман, үйшік, гүлдер, ағаштар сияқты қарапайым көріністер жасалады.

4-кезең. Рөлдерді бөлу

Балалар кейіпкерлердің дауысын салып, рөлдерді орындайды.

5-кезең. Қойылым көрсету

Қуыршақ театры балабақшада немесе үйде көрсетіледі.

Ата-аналарға кеңес

баланың ойын еркін жеткізуіне мүмкіндік беріңіз;

кейіпкерлердің дауысын мәнерлеп айтуға үйретіңіз;

баланы мақтап, қолдап отырыңыз;

қойылым уақытын қысқа әрі қызықты ұйымдастырыңыз;

баламен бірге ертегі мазмұнын талқылаңыз.

Күтілетін нәтиже

Балалар:

ертегі мазмұнын түсінеді;

тіл байлығы мен сөздік қоры дамиды;

шығармашылық қабілеті артады;

сахна мәдениетіне үйренеді;

өз ойын еркін жеткізе алады.

Ата-аналар:

баламен шығармашылық байланыс орнатады;

театрландырылған әрекетті ұйымдастыруды үйренеді;
баланың дамуына белсенді қатысады.

Ашық көрсетілім, қойылым
«Мақта қыз бен мысық» ертегісі
Мақсаты:

Ертегіні сахналау арқылы балалардың шығармашылығын дамыту

Сөйлеу мәдениетін қалыптастыру

Рөлдік ойын дағдыларын жетілдіру

Достық пен жауапкершілікке тәрбиелеу

Кейіпкерлер:

Жүргізуші

Мақта қыз

Мысық

Сиыр

Тауық

Тышқан

Сахна безендіру:

Мақта қыздың үйі (1 сахна)

Аула / табиғат (2 сахна)

Жануарлар орналасқан орындар

Реквизиттер: сүт, жұмыртқа, тары, ірімшік (муляж)

СЦЕНАРИЙ БАРЫСЫ

1. КІРІСПЕ (Жүргізуші)

Жүргізуші (жылы дауыспен):

Ерте, ерте, ертеде Мақта қыз бен оның мысығы өмір сүріпті.
Мақта қыз еңбекқор, ал мысық кейде жалқау екен.

(Жай музыка қосылады)

2. ҮЙ ІШІНДЕГІ КӨРІНІС

(Мақта қыз үй шаруасымен айналысып жүр)

Мақта қыз:

Мысық, тұр! Сүт әкел!

Мысық:

Жақсы, қазір әкелемін.

(Мысық сүт әкеледі)

Мақта қыз:

Абайлап әкел!

(Мысық сүтті төгіп алады)

Мақта қыз (ашуланып):

Ой! Сүтті төгіп алдың!

Мысық (өкініп):

Кешірші...

Мақта қыз:

Жоқ! Мен саған ренжимін!

3. МАҚТА ҚЫЗДЫҢ ШАРТЫ

Мақта қыз:

Менің сүтімді қайтар!

Мысық:

Қалай қайтарамын?

Мақта қыз:

Өзің тауып әкел!

(Мысық шығып кетеді)

4. СИЫРМЕН КЕЗДЕСУ

(Жай әуен)

Мысық:

Сиыр, маған сүт берші!

Сиыр:

Беремін, бірақ маған су әкел.

Мысық:

Жақсы!

(Мысық су әкеледі)

Сиыр:

Міне, сүт!

5. ТАУЫҚПЕН КЕЗДЕСУ

Мысық:

Тауық, жұмыртқа берші!

Тауық:

Маған тары бер!

Мысық:

Жақсы!

(Тары әкеледі)

Тауық:

Міне, жұмыртқа!

6. ТЫШҚАНМЕН КЕЗДЕСУ

Мысық:

Тышқан, ірімшік берші!

Тышқан:

Маған қорықпайтыныңды дәлелде!

Мысық:

Мен саған зиян келтірмеймін!

Тышқан:

Жақсы!

(Ірімшік береді)

7. ҚАЙТА ОРАЛУ

(Мысық барлық заттарды алып келеді)

Мысық:

Мақта қыз, міне, барлығы!

Мақта қыз:

Жақсы... Сен сабағыңды түсіндің бе?

Мысық:

Иә, енді мен ұқыпты боламын!

8. КЕШІРІМ

Мақта қыз:

Жақсы, мен сені кешіремін.

Мысық:

Рақмет! Енді мен сенің айтқаныңды тыңдаймын.

9. ҚОРЫТЫНДЫ (Жүргізуші)

Жүргізуші:

Балалар, бұл ертегіден не үйрендік?

Балалар:

- Кешірімді болу
- Жауапкершілік
- Достық
- Тыңдай білу

ҚОРЫТЫНДЫ ӘН

Достық – біздің тірегіміз,
Мейірімді жүрегіміз.

Бірге ойнап, күлейік,
Жақсылықты тілейік!

Сурет салу, жапсыру, мүсіндеу (ертегі бойынша)

1. Сурет салу

Балалар ертегідегі кейіпкерлерді салады:

Бауырсақ

Қоян

Қасқыр

Аю

Түлкі

Мақсаты:

Түстерді ажырату

Кейіпкерлердің бейнесін елестету

Ұсақ моториканы дамыту

2. Жапсыру (аппликация)

Түрлі түсті қағаздан:

Бауырсақтың бейнесін қиып жапсыру

Орман көрінісін жасау

Кейіпкерлерді орналастыру

Қажетті материалдар:

Түрлі түсті қағаз

Желім

Қайшы

Картон

3. Мүсіндеу

Ермексаздан:

Бауырсақты домалақтап жасау

Жануарлардың қарапайым пішіндерін мүсіндеу

Мақсаты:

Қол бұлшықеттерін дамыту

Пішін жасау дағдыларын қалыптастыру

Қорытынды

Мұндай жұмыстар балалардың:

шығармашылық қабілетін,

сөйлеу тілін,

ертегіге қызығушылығын,

эстетикалық талғамын дамытады.

Қорытынды:

Бұл жоба барысында балалар ертегілер әлемімен танысып, олардың мазмұнын түсініп, кейіпкерлерді сомдау арқылы шығармашылық қабілеттерін дамытты. Ертегі арқылы балалардың тіл байлығы, қиялы, есте сақтау қабілеті және сөйлеу дағдылары жетілді.

Ата-аналардың жобаға белсенді қатысуы отбасы мен балабақша арасындағы байланысты нығайтты. Бірлескен театрлық қойылымдар, ойындар мен жаттығулар балалардың қызығушылығын арттырып, олардың өзіне деген сенімділігін күшейтті.

Жоба барысында қойылған мақсаттар мен міндеттер толық орындалды. Болашақта осындай жобаларды жалғастыру балалардың жан-жақты дамуына оң әсерін тигізеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақ халық ертегілері. – Алматы: «Атамұра», 2018.
2. Әуезов М. Әдебиет тарихы. – Алматы: «Жазушы», 2010.
3. Ыбырай Алтынсарин. Таңдамалы шығармалар. – Алматы: «Мектеп», 2015.
4. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы. – Астана, 2020.
5. Балаларға арналған көркем әдебиет жинағы. – Алматы: «Балауса», 2019.
6. Суреттелген қазақ ертегілері. – Алматы: «Аруна», 2021.
7. Бала тәрбиесі және дамыту әдістемелері. – Алматы: «Өнер», 2017.
8. Интернет ресурстар (еркін қолжетімді ертегілер, әдістемелік материалдар).